

NEW YORK TIMES BESTSELLER

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΑΝ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΟΥ ΕΖΗΣΕ 50 ΧΡΟΝΙΑ
ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΞΕ Ο,ΤΙ
ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΓΙ' ΑΥΤΗ

ROBERT KOLKER

Μετάφραση: Βαγγέλης Προβιάς

ΙΚΑΡΟΣ

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΑΝ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Hidden Valley Road : inside the mind of an American family*

© 2020, Robert Kolker

© 2021, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική γλώσσα

Φωτογραφίες: Ευγενική παραχώρηση των Lindsay Galvin Rauch και Margaret Galvin Johnson

Φωτογραφία στη σελίδα 199: Ευγενική παραχώρηση του Robert Moorman

Μετάφραση από τα αγγλικά: Βαγγέλης Προβιάς

Επιμέλεια – Διόρθωση: Αλέκα Πλακονούρη

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Παραγωγή: ΟΡΟΣ Α.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2021

ISBN 978-960-572-442-9

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ

ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Robert Kolker

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΑΝ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΟΥ ΕΖΗΣΕ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΑΞΕ Ο,ΤΙ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΓΙ' ΑΥΤΗ

Μετάφραση
Βαγγέλης Προβιάς

ΙΚΑΡΟΣ

Για την Τζούντι και τον Τζον

Δεν υπάρχει πιο σίγουρος τρόπος να
επιδείξεις αντοχή από το να παραμείνεις
αφοσιωμένος στην οικογένειά σου.

ΑΝ ΤΑΪΛΕΡ*

* Charles McGrath, “Attention, Please: Anne Tyler Has Something to say”,
New York Times, 5 Ιουλίου 2018.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του μεταφραστή στην ελληνική έκδοση	13
Πρόλογος.....	17
Η οικογένεια Γκάλβιν	33
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ.....	35
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ	255
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ	529
Ευχαριστίες	573
Σημείωση για τις πηγές.....	581
Το πληγωμένο, μυστήριο θαύμα της ανθρώπινης ύπαρξης.....	583
Σημειώσεις.....	591
Βιβλιογραφία	607

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Μένοντας πιστοί στο πνεύμα του βιβλίου, που είναι γραμμένο με τρόπο ώστε να είναι εξίσου προσβάσιμο και στον μη ειδικό αναγνώστη, παραθέτουμε μια πολύ μικρή λίστα όρων που απαντώνται συχνά στις σελίδες του και η αποσαφήνισή τους θα ενισχύσει την αναγνωστική απόλαυση.

Ψύχωση, ψυχωσικό επεισόδιο: Σύμπτωμα σε πολλές διαφορετικές ψυχικές διαταραχές, όπου το άτομο χάνει σημαντικά ή πλήρως την επαφή με την πραγματικότητα. Ο πάσχων έχει παραισθήσεις και αυταπάτες (π.χ. θεωρεί ότι διαβάζουν τη σκέψη του, ότι τον καταδιώκουν, ότι μπορεί να ελέγξει τον καιρό) και παρουσιάζει ψευδαισθήσεις (ακούει ή βλέπει πράγματα που δεν υπάρχουν), αποδιοργανωμένη ομιλία και μη φυσιολογικές (π.χ. κατατονικές ή επιθετικές) συμπεριφορές. Σημαντική πτυχή των ψυχώσεων είναι η έλλειψη εναισθησίας – ο

ασθενής δεν έχει επίγνωση της νόσου του και των συμπτωμάτων της.

Νευροληπτικά φάρμακα: Ονομάζονται και αντιψυχωσικά ή μείζονα ηρεμιστικά και χρησιμοποιούνται κατά κόρον για τις σχιζοφρενικές ψυχώσεις. Επί της ουσίας επιδρούν στη χημική ισορροπία του εγκεφάλου.

Διαταραχή πολλαπλής προσωπικότητας: Η σπάνια ψυχική πάθηση που λανθασμένα η πλειονότητα συγχέει με τη σχιζοφρένεια. Δεν έχει όμως σχέση με αυτή: Πρόκειται για την κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο σε διαφορετικές κοινωνικές και προσωπικές περιστάσεις μπορεί να ενστερνίζεται δύο ή και περισσότερες διακριτές ταυτότητες ή προσωπικότητες.

Σχιζοφρένεια: Βιολογική πρωτίστως διαταραχή στον εγκέφαλο, με έντονα και συχνά ψυχωσικά επεισόδια και απώλεια της επαφής με την πραγματικότητα, που επηρεάζει ριζικά τη σκέψη, τη διάθεση και τη συμπεριφορά του πάσχοντα. Έχει πολύ μεγάλο φάσμα συμπτωμάτων, κάποια από τα οποία είναι αρνητικά (διαταραχές/ελλείψεις σε φυσιολογικά συναισθήματα και συμπεριφορές), κάποια θετικά (δηλαδή εμφανίζονται στα άτομα με τη διαταραχή, αλλά όχι στα περισσότερα φυσιολογικά άτομα) και κάποια γνωσιακά (ήπιες ή έντονες μεταβολές στη μνήμη και σε άλλες πτυχές των νοητικών λειτουργιών μας). Σχετικά με την ετυμολογία της λέξης: Προέρχεται από τις αρχαίες ελληνικές λέξεις «σχιζω» (διαχωρίζω) και «φρην» (μυαλό, λογική). Κυριολεκτικά σημαίνει «διαχωρισμός του νου», κάτι που ενδεχομένως λειτουργεί παραπλανητικά, αφού παραπέμπει στη διαταραχή

πολλαπλής προσωπικότητας. Πολλοί θεωρούν τον όρο σχιζοφρένεια παρωχημένο και ανακριβή, καθώς και ότι επιτείνει το στίγμα της νόσου. Μάλιστα στην Ιαπωνία από τις αρχές του 20ού αιώνα η πάθηση έχει μετονομαστεί σε «σύνδρομο ελλιπούς νοητικής απαρτίωσης», που σίγουρα είναι πιο ακριβής περιγραφή της ουσίας της ασθένειας από τον όρο σχιζοφρένεια.

Σύναψη: Η σύνδεση μεταξύ δύο νευρικών κυττάρων (νευρώνων) μέσω της οποίας ο ένας νευρώνας τροποποιεί τη δραστηριότητα του άλλου. Με άλλα λόγια, είναι το (μικροσκοπικό) σημείο της «ανατομίας» των νευρικών κυττάρων με το οποίο μεταδίδουν το ένα στο άλλο ερεθίσματα ή εντολές. Οι συνάψεις εμπλέκονται σε περισσότερες από μία θεωρίες του τρόπου λειτουργίας της σχιζοφρένειας (άρα και της θεραπείας της).

Διπολική διαταραχή (παλιότερα γνωστή και ως μανιοκατάθλιψη): Διαταραχή της διάθεσης που χαρακτηρίζεται από εναλλαγή επεισοδίων μανίας και κατάθλιψης και συνοδεύεται από έντονη δυσλειτουργικότητα του πάσχοντος στην καθημερινή ζωή του. Πολλά από τα συμπτώματά της ταυτίζονται με αυτά της σχιζοφρένειας, γεγονός που κάποτε οδηγούσε σε λανθασμένες διαγνώσεις.

Γενετικός δείκτης: Η συγκεκριμένη πληροφορία/εντολή «μέσα» σε ένα γονίδιο που είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία ενός συγκεκριμένου ορατού χαρακτηριστικού στον οργανισμό μας. Λόγου χάρη, τα γαλιανά μάτια έχουν έναν συγκεκριμένο γενετικό δείκτη, που υπάρχει στα γονίδια όσων έχουν αυτό το χρώμα ματιών. Ένα από τα μεγάλα ερωτήματα σχετικά με τη σχιζοφρένεια: Άραγε ποιοι είναι και πού ακριβώς εντοπίζονται οι γενετικοί δείκτες της;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1972

Κολοράντο Σπρινγκς, Κολοράντο

Δύο αδέρφια βγαίνουν από το σπίτι τους, από τη συρόμενη γυάλινη πόρτα που οδηγεί από την κουζίνα της οικογένειας στην πίσω αυλή. Είναι αταίριαστο ζευγάρι. Ο Ντόναλντ Γκάλβιν είναι είκοσι επτά χρόνων, με μάτια χωμένα στις κόγχες τους, εντελώς ξυρισμένο κεφάλι και την αρχή μιας ατημέλητης γενειάδας βιβλικού στιλ στο σαγόνι του. Η Μέρι Γκάλβιν είναι επτά, τον φτάνει ως τη μέση, έχει κατάξανθα μαλλιά και ανασηκωμένη μυτούλα.

Η οικογένεια Γκάλβιν ζει στην κοιλάδα Γούντμεν, μια έκταση με δάσος και χωράφια χωμένη ανάμεσα στους απόκρημνους λόφους και στα οροπέδια από ψαμμόλιθο του κεντρικού Κολοράντο. Στην αυλή τους μοσχοβολάει το γλυκό, γήινο άρωμα του πεύκου. Κοντά στο αίθριο σπουργίτια τζάνκο και γαλάζιες κίσσες πετάνε πέρα δώθε σε έναν βραχώκηπο, όπου το κατοικίδιο της οικογένειας, ένα διπλοσάινο το οποίο ονομάζεται Άθολ, στέκεται φρουρός σε μια φωλιά για πουλιά που ο πατέρας τους έχτισε

χρόνια πριν. Το κοριτσάκι προπορεύεται, καθώς τα δύο αδέρφια περνάνε δίπλα από τον στάβλο και ανεβαίνουν έναν χαμηλό λόφο, πατώντας σε βράχια καλυμμένα με λειχήνες, που τα γνωρίζουν σαν την παλάμη του χεριού τους.

Ανάμεσα στη Μέρι και στον Ντόναλντ υπάρχουν δέκα παιδιά διαφορετικής ηλικίας – τα παιδιά των Γκάλβιν είναι δώδεκα συνολικά· αρκούν, όπως αρέσει στον πατέρα τους να αστειεύεται, για μια ομάδα αμερικανικού ποδοσφαίρου. Τα άλλα αδέρφια βρίσκουν διάφορες προφάσεις για να βρίσκονται όσο το δυνατόν πιο μακριά από τον Ντόναλντ. Εκείνα που δεν έχουν μεγαλώσει αρκετά, ώστε να έχουν φύγει από το σπίτι, παίζουν χόκεϊ, ποδόσφαιρο ή μπέιζ μπολ. Η αδελφή της Μέρι –το μοναδικό άλλο κορίτσι, που είναι και η πιο κοντινή της ηλικιακά– μπορεί να είναι με τα κορίτσια των Σκαρκ στο διπλανό σπίτι ή λίγο παρακάτω στον δρόμο τους, στους Σόπτος. Αλλά η Μέρι, που πηγαίνει ακόμα στη δευτέρα δημοτικού, συχνά μετά το σχολείο δεν έχει πού αλλού να πάει εκτός απ’ το σπίτι και δεν έχει κανέναν να την προσέξει, παρά μόνο τον Ντόναλντ.

Τα πάντα στον Ντόναλντ σασιίζουν και αναστατώνουν τη Μέρι, από το ξυρισμένο κεφάλι του μέχρι τα ρούχα που προτιμά πιο πολύ: ένα καφεκόκκινο σεντόνι, που το φοράει σαν να είναι μοναχός. Μερικές φορές συμπληρώνει την αμφίεσή του με ένα τόξο και βέλη από πλαστικό, που κάποτε είχε για παιχνίδι ο μικρός του αδελφός. Ο Ντόναλντ περιφέρεται ντυμένος έτσι στη γειτονιά ό,τι καιρό και να κάνει, το ένα χιλιόμετρο μετά το άλλο, όλη τη μέρα μέχρι το βράδυ – σε όλη την οδό Χίντεν Βάλεϊ, τον δρόμο τους, που δεν είναι ασφαλτοστρωμένος, ο οποίος περνά μπροστά από τη μονή και τη φάρμα στην Κοιλάδα Γούντμεν, στην άκρη της λωρίδας έκτακτης κυκλοφορίας

ή στη μέση της διαχωριστικής νησίδας των αυτοκινητόδρομων. Συχνά κάνει μια στάση στις εγκαταστάσεις της Ακαδημίας της Αεροπορίας των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου κάποτε εργαζόταν ο πατέρας τους, και όπου τώρα πολλοί είναι αυτοί που κάνουν πως δεν τον αναγνωρίζουν. Κοντά στο σπίτι ο Ντόναλντ στέκεται φρουρός, ενώ τα παιδιά παίζουν στην αυλή του δημοτικού σχολείου της γειτονιάς διαλαλώντας με το απαλό, σχεδόν σαν ιρλανδέζικο τραγούδισμα του πως είναι ο καινούριος τους δάσκαλος. Σταματάει μόνο όταν ο διευθυντής του σχολείου απαιτήσει να απομακρυνθεί. Εκείνες τις στιγμές η Μέρι, που είναι δευτεράκι, δεν θα μπορούσε να στενοχωριέται περισσότερο που ο κόσμος όπου ζει είναι τόσο μικρός, ώστε όλοι γνωρίζουν πως είναι η μικρή του αδελφή.

Η μητέρα της έχει εξασκηθεί καλά να αγνοεί τέτοιες στιγμές, να γελάει και να συμπεριφέρεται σαν να μη συμβαίνει τίποτα παράξενο. Αν αντιδρούσε διαφορετικά, θα ήταν σαν να παραδεχόταν πως στην πραγματικότητα δεν έχει τον παραμικρό έλεγχο στην όλη κατάσταση – και ότι δεν μπορεί να καταλάβει τι συμβαίνει στο σπίτι της, πολύ λιγότερο ότι ξέρει πως να το σταματήσει. Η Μέρι από την πλευρά της δεν έχει άλλη επιλογή από το να μην αντιδρά καθόλου απέναντι στον Ντόναλντ. Παρατηρεί πόσο προσεκτικά και η μητέρα και ο πατέρας της παρακολουθούν όλα τα παιδιά τους για προειδοποιητικά σημάδια: τον αντιδραστικό Πίτερ, τον Μπράιαν με τα ναρκωτικά του, τον Ρίτσαρντ με τις αποβολές, τον Τζιμ που όλο ξεκινάει καβγάδες, τον Μάικλ που κλείνεται εντελώς στον εαυτό του. Η Μέρι ξέρει καλά πως αν παραπονεθεί, αν κλάψει, αν δείξει το παραμικρό συναίσθημα, θα στείλει το μήνυμα πως κάτι μπορεί να μην πηγαίνει καλά ούτε με εκείνη.

Και η αλήθεια είναι πως οι μέρες που η Μέρι βλέπει τον Ντόναλντ με το κατωσέντονο δεν είναι και οι χειρότερες. Μερικές φορές μετά το σχολείο επιστρέφει στο σπίτι και τον βρίσκει στη μέση μιας ασχολίας που μόνο εκείνος μπορεί να καταλάβει – όπως το να βγάζει όλα τα έπιπλα, ως το τελευταίο, από το σπίτι, στην πίσω αυλή, ή να ρίχνει αλάτι στο ενυδρείο και να δηλητηριάζει όλα τα ψάρια. Άλλες φορές είναι στο μπάνιο, κάνει εμετό τα φάρμακά του: το Stelazine, το Thorazine, το Haldol, το Prolixin και το Artane. Μερικές φορές κάθεται στη μέση του καθιστικού ήσυχος, εντελώς γυμνός. Άλλες φορές η Μέρι βρίσκει στο σπίτι την αστυνομία, που την έχει καλέσει η μητέρα τους επειδή έχουν ξεσπάσει βίαιοι καβγάδες ανάμεσα στον Ντόναλντ και έναν ή και πιο πολλούς αδελφούς του.

Αλλά τον περισσότερο καιρό ο Ντόναλντ είναι κυριευμένος από θρησκευτικές εμμονές. Εξηγεί ότι ο Άγιος Ιγνάτιος του απένειμε δίπλωμα «πνευματικής άσκησης και θεολογίας». Περνάει ένα μεγάλο μέρος κάθε μέρας και πολλές νύχτες απαγγέλλοντας με δυνατή φωνή το Σύμβολο της Πίστεως και την Κυριακή Προσευχή, καθώς και μια λίστα που έφτιαξε ο ίδιος. Την ονομάζει Το Άγιο Τάγμα των Ιερέων, και τη λογική που τη διέπει μόνο αυτός την κατέχει. *D.O.M., * Βενέδικτος, Ιησούιτης, Τάγμα της Ιερής Καρδιάς, Άμωμος Σύλληψη, Μαρία, Άμωμος Μαρία, Καθαγιασμένο Τάγμα των Ιερέων, Οικογένεια Μεί, Δομινικανός, το Ιερό Πνεύμα, Φραγκισκανός στην Μονή, Ένας Όσιος Οικουμενικός, Αποστολικός, Τραπιστής...*

Για τη Μέρι οι προσευχές του είναι σαν μια βρύση που δεν σταματάει να σάζει. «Σταμάτα!» ουρλιάζει, αλλά ο Ντόναλντ

* Deo Optimo Maximo: Στον Θεό, τον απείρως αγαθό, τον απείρως μεγάλο. (Σ.τ.Μ.)

ποτέ δεν σταματά, με το ζόρι κάνει παύσεις για να πάρει ανάσα. Αυτό που κάνει η μικρή το βλέπει ως μομφή προς όλη την οικογένειά της, αλλά κυρίως προς τον ευλαβή καθολικό πατέρα της. Η Μέρι έχει είδωλο τον μπαμπά της. Το ίδιο και όλα τα παιδιά Γκάλβιν – ακόμη και ο Ντόναλντ, πριν αρρωστήσει. Όταν η Μέρι βλέπει τον πατέρα της να έρχεται και να φεύγει από το σπίτι όποτε θέλει, τον ζηλεύει. Σκέφτεται την αίσθηση ελέγχου που σίγουρα θα απολαμβάνει με το να εργάζεται συνεχώς τόσο πολύ. Ή τουλάχιστον αρκετά ώστε να έχει την ευχέρεια να ξεφεύγει.

Αυτό που βρίσκει πιο αβάσταχτο η Μέρι είναι ότι ο αδελφός της την ξεχωρίζει – όχι επειδή είναι κακός, αλλά γιατί είναι καλοσυνάτος, μέχρι και τρυφερός. Το πλήρες όνομά της είναι Μέρι Χριστίνα, έτσι ο Ντόναλντ είναι πεπεισμένος πως είναι η Μαρία, η Αγία Παρθένο και μητέρα του Χριστού. «Δεν είμαι!» φωνάζει η Μέρι πάλι και πάλι. Νομίζει πως την κοροϊδεύει. Δεν είναι η πρώτη φορά που κάποιος από τους αδελφούς της θέλει να τη γελοιοποιήσει. Αλλά ο Ντόναλντ είναι τόσο φανερά σοβαρός – τόσο φανατισμένος, τόσο ευσεβής– και αυτό θυμώνει ακόμη περισσότερο τη Μέρι. Την έχει μετατρέψει στο ένδοξο αντικείμενο των προσευχών του – τη βάζει μέσα στον κόσμο του, κι αυτό είναι το τελευταίο μέρος που θα ήθελε εκείνη να βρίσκεται.

Η ιδέα της Μέρι, η λύση στο πρόβλημα Ντόναλντ, είναι η άμεση αντίδραση στην οργή που την κατακλύζει. Η έμπνευση της έρχεται από τα έπη με τα σπαθιά και τα σανδάλια που καμιά φορά βλέπει στην τηλεόραση η μαμά της. Η ιδέα μπαίνει σε εφαρμογή με το να του πει «Πάμε πάνω στον λόφο». Ο Ντόναλντ συμφωνεί τα πάντα για την Αγία Παρθένο. Επόμενο στάδιο, του προτείνει να φτιάξουν μια κούνια στο κλαδί ενός

δέντρου. «Ας πάρουμε μαζί μας ένα σκοινί», λέει. Ο Ντόναλντ κάνει αυτό που του λέει. Και η ολοκλήρωση της ιδέας είναι στην κορυφή του λόφου, όπου η Μέρι διαλέγει ένα δέντρο από τα πολλά ψηλά πεύκα και λέει στον αδελφό της πως θα της άρεσε να τον δέσει σ' αυτό. Εκείνος λέει ναι. Της δίνει το σκοινί.

Ακόμη και αν η Μέρι του αποκάλυπτε το σχέδιό της –να τον κάψει στην πυρά σαν τους αιρετικούς στις ταινίες–, είναι αμφίβολο αν θα αντιδρούσε. Είναι πολύ προσηλωμένος στην προσευχή του. Κολλάει την πλάτη του στον κορμό, χαμένος στον χείμαρρο των λέξεών του, ενώ η Μέρι πηγαίνει γύρω γύρω από το δέντρο με το σκοινί, σφίγγοντάς το μέχρι να είναι σίγουρη ότι δεν μπορεί να ελευθερωθεί. Ο Ντόναλντ δεν προβάλλει καμία αντίσταση.

Λέει στον εαυτό της πως δεν θα λείψει σε κανέναν όταν πεθάνει – και ότι κανείς δεν θα την υποπτευθεί. Φεύγει να ψάξει για προσάναμμα και φέρνει αγκαλιές κλαράκια και κλαδιά, που τα στοιβάζει μπροστά στα γυμνά του πέλματα.

Ο Ντόναλντ είναι έτοιμος. Αν η Μέρι είναι πράγματι εκείνη που αυτός επιμένει πως είναι, ούτε που θα το διαανοηθεί να της πει όχι. Είναι ήρεμος, υπομονετικός, συμπονετικός.

Τη λατρεύει.

Εκείνη όμως τη μέρα η Μέρι δεν εννοεί απολύτως αυτό που κάνει. Δεν έχει σπίρτα, δεν έχει τρόπο ν' ανάψει φωτιά. Το πιο σημαντικό, δεν μοιάζει με τον αδελφό της. Είναι προσγειωμένη, λογική, το μυαλό της πατάει στον πραγματικό κόσμο. Αν μη τι άλλο, η Μέρι είναι αποφασισμένη να αποδείξει αυτό ακριβώς όχι μόνο στη μητέρα της, αλλά και στον εαυτό της.

Έτσι εγκαταλείπει το σχέδιό της. Παρατάει τον αδελφό της πάνω στον λόφο. Ο Ντόναλντ μένει εκεί πάνω, περιτριγυρισμέ-

νος από μύγες και ανεμώνες, ακίνητος στη θέση του, να προσεύχεται για πολλή ώρα. Αρκετή ώστε η Μέρι να περάσει κάμποσο χρόνο μόνη της, αλλά όχι τόση όση θα ήθελε... που είναι να μην επιστρέψει κάτω ποτέ.

Σήμερα, όποτε το σκέφτεται, καταφέρνει να χαμογελάσει βεβιασμένα. «Γελάμε με τη Μάργκαρετ», λέει. «Δεν είμαι σίγουρη βέβαια ότι οι άλλοι θα το έβρισκαν και τόσο αστείο».

Ένα ψυχρό χειμωνιάτικο απόγευμα του 2017 –σαράντα πέντε χρόνια, μια ολόκληρη ζωή, έπειτα από εκείνη την ημέρα στον λόφο– η γυναίκα που κάποτε είχε το όνομα Μέρι Γκάλβιν σταματά το SUV της στο πάρκινγκ του Πόιντ οβ δε Πάινς, μιας μονάδας φροντίδας στο Κολοράντο Σπρινγκς, όπου μπαίνει για να επισκεφθεί τον αδελφό που κάποτε φαντασιωνόταν ότι τον καίει ζωντανό. Είναι γύρω στα πενήντα τώρα, έχει τα ίδια λαμπερά μάτια, ωστόσο διάλεξε να έχει διαφορετικό όνομα στην ενήλικη ζωή της: Λίντσι, ένα όνομα που το επέλεξε αμέσως όταν έφυγε από το σπίτι της – η απόπειρα ενός αποφασισμένου νέου κοριτσιού να καταφέρει τη ρήξη με το παρελθόν, να γίνει ένας άλλος άνθρωπος.

Η Λίντσι μένει έξι ώρες μακριά με το αυτοκίνητο, έξω από το Τελιουράιντ στο Κολοράντο. Έχει δική της επιχείρηση διοργάνωσης εταιρικών εκδηλώσεων – δουλεύει τόσο πολύ όσο δούλευε πάντα ο πατέρας της, διασχίζει πέρα δώθε την Πολιτεία από το σπίτι της για το Ντένβερ, όπου γίνονται οι περισσότερες εκδηλώσεις της, και για το Κολοράντο Σπρινγκς, για να φροντίζει τον Ντόναλντ και άλλα μέλη της οικογένειάς της. Ο σύζυγός της Ρικ εκπαιδεύει τους προπονητές της σχολής σκι του Τελιουράιντ και έχουν δύο παιδιά στην εφηβεία, το ένα στο λύκειο και το

άλλο στο πανεπιστήμιο. Όσοι γνωρίζουν τη Λίντσι σήμερα συνήθως δεν βλέπουν πίσω από την ήρεμη αυτοπεποίθηση και το χαλαρό της χαμόγελο. Έπειτα από χρόνια εξάσκησης έχει μεγάλη επιδεξιότητα να υποκρίνεται πως τα πάντα είναι απολύτως φυσιολογικά, ακόμη και όταν τα πράγματα κάθε άλλο παρά έτσι είναι. Μόνο κάποιο βιτριολικό, κοφτερό σαν ξυράφι σχόλιο μία στο τόσο υποδηλώνει κάτι άλλο – κάτι θλιβερό και αναπότρεπτο, κάτι που σιγοβράζει κάτω από την επιφάνεια.

Ο Ντόναλντ την περιμένει στο σαλόνι του πρώτου ορόφου. Ντυμένος χαλαρά, με τσαλακωμένο πουκάμισο Όξφορντ έξω από τη στρατιωτική του βερμούδα, ο μεγαλύτερος αδελφός της, πάνω από εβδομήντα χρόνων τώρα, δείχνει παράταιρα μεγαλοπρεπής, με λευκές τούφες στους κροτάφους, λακκάκι στο πιγούνι και πυκνά, μαύρα φρύδια. Θα μπορούσαν να τον επιλέξουν να παίξει σε γκανγκστερική ταινία αν η φωνή του δεν ήταν τόσο γαλήνια και το βάδισμά του τόσο σφιγμένο. «Ακόμα του έχει μείνει λίγο από το τρέμουλο του Thorazine στο περπάτημά του», λέει η Κρις Πράντο, υπεύθυνη της μονάδας. Ο Ντόναλντ παίρνει κλοζαπίνη τώρα, ένα ψυχοτρόπο φάρμακο, λίγο σαν έσχατη λύση, που έχει μεν υψηλό δείκτη αποτελεσματικότητας, αλλά και μεγάλο κίνδυνο ακραίων παρενεργειών – καρδιακή φλεγμονή, χαμηλά λευκά αιμοσφαίρια, μέχρι και επιληπτικές κρίσεις. Μία από τις επιπτώσεις τού να έχεις ζήσει πενήντα χρόνια με σχιζοφρένεια είναι πως αργά ή γρήγορα η θεραπεία γίνεται τόσο επιβλαβής όσο και η ασθένεια.

Όταν ο Ντόναλντ βλέπει την αδελφή του, σηκώνεται έτοιμος να φύγουν. Συνήθως, όποτε τον επισκέπτεται, η Λίντσι τον παίρνει για να επισκεφθούν άλλα μέλη της οικογένειας. Με ένα ζεστό χαμόγελο του λέει πως σήμερα δεν θα πάνε πουθενά – ότι

έχει έρθει για να δει πώς είναι, για να μιλήσει με τους γιατρούς του. Ο Ντόναλντ χαμογελάει κι εκείνος λίγο και κάθεται πάλι. Εκτός από την αδελφή του κανέναν άλλον από την οικογένεια δεν έρχεται να τον δει εκεί.

Η Λίντσι είχε στη διάθεσή της δεκαετίες για να κατανοήσει και να σκεφτεί την παιδική της ηλικία, κι αυτό συνεχίζεται σε μεγάλο βαθμό ακόμα. Μέχρι στιγμής έχει μάθει πως κλειδί για την κατανόηση της σχιζοφρένειας είναι ότι, παρά έναν ολόκληρο αιώνα ερευνών, αυτό ακριβώς το κλειδί παραμένει άπιαστο. Υπάρχει ένα σύνολο συμπτωμάτων, διάφοροι τρόποι που εκδηλώνεται η αρρώστια: ψευδαισθήσεις, παραισθήσεις, φωνές, λήθαργοι που μοιάζουν με κώμα. Υπάρχουν και συγκεκριμένα σημάδια επίσης, όπως η αδυναμία να αντιληφθείς τα πιο απλά σχήματα λόγου. Οι ψυχίατροι μιλάνε για «χαλάρωση των ειρμών» και για «απορρυθμισμένη σκέψη». Αλλά είναι δύσκολο στον οποιονδήποτε να εξηγήσει στη Λίντσι γιατί, μια μέρα σαν τη σημερινή, ο Ντόναλντ είναι ευδιάθετος, ακόμη και χαρούμενος, ενώ κάποια άλλη μέρα είναι ταραγμένος και απαιτεί επίμονα να τον πάει στο κρατικό ψυχιατρικό νοσοκομείο στο Πουέμπλο, όπου έχει εισαχθεί πάνω από δέκα φορές σε πενήντα χρόνια και όπου συχνά λέει ότι θα προτιμούσε να μένει. Μπορεί μόνο να μαντέψει τον λόγο που όταν πηγαίνει τον Ντόναλντ στο σούπερ μάρκετ, αγοράζει πάντα δύο απορρυπαντικά ρούχων All και αναγγέλλει γεμάτος χαρά: «Αυτό είναι το καλύτερο αφρόλουτρο που υπάρχει!» Ή γιατί, σχεδόν πενήντα χρόνια αργότερα, ακόμα απαγγέλλει εκείνη τη θρησκευτική λιτανεία: *Βενέδικτος, Ιησούιτης, Τάγμα της Ιερής Καρδιάς...* Ή γιατί για το ίδιο σχεδόν διάστημα ο Ντόναλντ σταθερά και με συνέπεια ισχυρίζεται πως στην πραγματικότητα είναι απόγονος ενός χταποδιού.

Ίσως το πιο τρομερό πράγμα με τη σχιζοφρένεια –κι αυτό που τη διακρίνει από τις άλλες ψυχικές, εγκεφαλικές παθήσεις όπως ο αυτισμός ή το Αλτσχάιμερ, που έχουν την τάση να αποδυναμώνουν ή και να εξαφανίζουν τα πιο αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας ενός ανθρώπου– είναι το πόσο σφοδρά φορτισμένη συναισθηματικά μπορεί να είναι. Τα συμπτώματά της είναι ατόφια ένταση και ενίσχυση, καθόλου αναστολή ή ελάττωση. Είναι εκκωφαντικά, συντριπτικά για τους ασθενείς και τρομακτικά για τους αγαπημένους τους – αδύνατον δε για οποιονδήποτε οικείο να τα επεξεργαστεί νοητικά. Για μια οικογένεια η σχιζοφρένεια είναι πάνω από όλα ένα ισχυρότατο βίωμα, κάπως σαν τα ίδια τα θεμέλιά της να γέρνουν μονίμως προς την κατεύθυνση του ασθενούς μέλους της. Ακόμη και αν μόνο ένα παιδί έχει σχιζοφρένεια, τα πάντα στην εσωτερική δομή και λογική της οικογένειας αλλάζουν.

Αλλά οι Γκάλβιν ούτως ή άλλως ποτέ δεν ήταν μια συνηθισμένη οικογένεια. Στα χρόνια που ο Ντόναλντ ήταν το πρώτο, πιο εμφανές κρούσμα, πέντε άλλα παιδιά Γκάλβιν κατέρρεαν σιγά σιγά, σταδιακά, σιωπηλά.

Ο Πίτερ, το μικρότερο αγόρι, ο στασιαστής της οικογένειας, που ήταν μανιακός, βίαιος και που για χρόνια αρνιόταν την παραμικρή βοήθεια.

Και ο Μάθιου, ο ταλαντούχος κεραμοποιός, που όποτε δεν ήταν πεπεισμένος πως είναι ο Πολ Μακ Κάρτνεϊ, πίστευε πως οι διαθέσεις του μπορούσαν να ελέγξουν τις καιρικές συνθήκες.

Και ο Τζόζεφ, ο πιο πράος και ήρεμος στη συμπεριφορά από τα άρρωστα αγόρια, εκείνος με τη μεγαλύτερη αυτεπίγνωση, που άκουγε φωνές από κάποιον άλλο τόπο και χρόνο, οι οποίες του φαινόταν πραγματικές όσο και η ίδια η ζωή.

Και ο Τζιμ, ο αντισυμβατικός δεύτερος γιος, που είχε άγρια έριδα με τον Ντόναλντ και έπειτα έγινε αυτός που έβλαψε τα πιο ανυπεράσπιστα μέλη της οικογένειας – περισσότερο απ’ όλους τα δύο κορίτσια, τη Μέρι και τη Μάργκαρετ.

Και τέλος ο Μπράιαν, ο τέλειος Μπράιαν, ο ροκ σταρ της οικογένειας, που κράτησε κρυφές απ’ όλους τις πιο σκοτεινές αγωνίες του – και που σε μια αδιανόητη έκρηξη βίας θα άλλαζε τις ζωές όλων τους. Για πάντα.

Τα δώδεκα παιδιά της οικογένειας Γκάλβιν ήταν γεννημένα ώστε να καλύπτουν ολόκληρο το babyboom, την περίοδο έκρηξης των γεννήσεων στις ΗΠΑ. Ο Ντόναλντ γεννήθηκε το 1945, ενώ η Μέρι το 1965. Ο αιώνας τους ήταν ο αμερικανικός αιώνας. Οι γονείς τους, η Μίμι και ο Ντον, γεννήθηκαν αμέσως μετά τον Μεγάλο Πόλεμο, γνωρίστηκαν στη Μεγάλη Ύφεση, παντρεύτηκαν κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο και μεγάλωσαν τα παιδιά τους κατά τον Ψυχρό πόλεμο. Στην καλύτερή τους περίοδο η Μίμι και ο Ντον αποτελούσαν ενσάρκωση όλων των σπουδαίων και αγαθών της γενιάς τους: μιας αίσθησης περιπέτειας, εργατικότητας, καθήκοντος και αισιοδοξίας (όποιος κάνει δώδεκα παιδιά, τα μικρότερα κόντρα στις συμβουλές των γιατρών, είναι αν μη τι άλλο αισιόδοξος). Καθώς η οικογένειά τους μεγάλωνε, έγιναν μάρτυρες της έναρξης και του τέλους ολόκληρων πολιτιστικών κινήματων. Και μετά οι Γκάλβιν συνεισέφεραν και οι ίδιοι στον ανθρώπινο πολιτισμό, ως ένα μνημειώδες παράδειγμα της πιο μυστηριώδους ασθένειας της ανθρωπότητας.

Έξι αγόρια Γκάλβιν αρρώστησαν σε μια εποχή που ξέραμε και καταλαβαίναμε τόσο λίγα για τη σχιζοφρένεια –και που τόσο

πολλές διαφορετικές θεωρίες συγκρούονταν η μία με την άλλη-, ώστε η αναζήτηση για μία μοναδική εξήγηση έριξε τη σκιά της σε όλα όσα είχαν να κάνουν με τη ζωή τους. Έζησαν τις εποχές του εγκλεισμού σε ιδρύματα και της θεραπείας με ηλεκτροσόκ, έζησαν την αντιπαράθεση ανάμεσα στην ψυχοθεραπεία και τη φαρμακευτική αγωγή, έζησαν την σαν να ψάχνεις βελόνα στα άχυρα αναζήτηση γενετικών δεικτών της ασθένειας, έζησαν και τις ισχυρότατες αντιπαραθέσεις για την αιτία και την προέλευση της ίδιας της νόσου. Δεν υπήρχε τίποτα το κοινό και τίποτα το συνηθισμένο στο πώς βίωσε καθένα ξεχωριστά από τα αγόρια την ασθένεια: ο Ντόναλντ, ο Τζιμ, ο Μπράιαν, ο Τζόζεφ, ο Μάθιου και ο Πίτερ αρρώστησαν ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, που απαιτούσε διαφορετική θεραπεία και ένα οπλοστάσιο από συνεχώς μεταβαλλόμενες διαγνώσεις. Ήταν σαν ο τρόπος του καθενός να επιβεβαίωνε αντικρουόμενες θεωρίες για τη φύση της σχιζοφρένειας. Ορισμένες από τις θεωρίες αυτές ήταν εξαιρετικά οδυνηρές για τους γονείς, στους οποίους συχνά έριχναν την ευθύνη, σαν να είχαν προκαλέσει εκείνοι την πάθηση με κάτι που είχαν ή που δεν είχαν κάνει. Η ιστορία ολόκληρης της οικογένειας είναι σχεδόν απολύτως ταυτισμένη με την ιστορία της επιστημονικής μελέτης της σχιζοφρένειας – μια ιστορία που για δεκαετίες είχε τη μορφή πολύ έντονης αντιπαράθεσης όχι μόνο για το τι προκαλούσε την ασθένεια, αλλά και τι πραγματικά είναι.

Τα παιδιά που δεν είχαν την ψυχική διαταραχή ήταν με πολλούς τρόπους το ίδιο προσβεβλημένα από αυτή όπως τα αδέρφια τους. Είναι ήδη αρκετά δύσκολο να ξεχωρίζεις σε μια οικογένεια με δώδεκα παιδιά· η συγκεκριμένη ήταν μια οικογένεια που προσδιοριζόταν από συνιστώσες όπως καμία άλλη, όπου η

κατάσταση του να είσαι ψυχικά διαταραγμένος έγινε η συνηθισμένη στο σπίτι, η θέση αφετηρίας για οτιδήποτε άλλο. Για τη Λίντσι, την αδελφή της τη Μάργκαρετ και τα αδέρφια τους, τον Τζον, τον Ρίτσαρντ, τον Μάικλ και τον Μαρκ, το να είσαι μέλος της οικογένειας Γκάλβιν σήμαινε ή να τρελαίνεσαι ο ίδιος ή να βλέπεις την οικογένειά σου να τρελαίνεται και να μεγαλώνεις σε μια ατμόσφαιρα μόνιμης ψυχικής διαταραχής. Ακόμη και αν δεν βούλιαζαν οι ίδιοι σε ψευδαισθήσεις, σε παραισθήσεις ή σε παράνοια –ακόμη και αν δεν άρχιζαν να πιστεύουν ότι το σπίτι δεχόταν επίθεση ή ότι η CIA τους καταζητούσε ή ότι ο ίδιος ο σατανάς κρυβόταν κάτω από το κρεβάτι τους–, ένιωθαν σαν να κουβαλούσαν μέσα τους ένα στοιχείο αστάθειας. Πόσος καιρός θα περνούσε ακόμα, αναρωτιούνταν, πριν τους κυριεύσει κι αυτούς;

Η Λίντσι, ως η μικρότερη, υπέμεινε μερικά από τα χειρότερα γεγονότα – ήταν εκτεθειμένη σε κινδύνους, της έκαναν κακό άνθρωποι οι οποίοι θεωρούσε πως την αγαπούν. Όταν ήταν μικρή, το μόνο που ήθελε ήταν να είναι κάποια άλλη. Θα μπορούσε να φύγει από το Κολοράντο, να κάνει μια νέα αρχή, να αλλάξει το όνομά της νομικά, να υιοθετήσει μια νέα ταυτότητα και να προσπαθήσει να διαγράψει τις αναμνήσεις όλων όσων είχε υπομείνει. Κάποιος άλλος θα είχε φύγει αμέσως όταν θα είχε τη δυνατότητα και δεν θα επέστρεφε ποτέ.

Να όμως που η Λίντσι βρίσκεται εδώ, στο Πόιντ οβ δε Πάινς, για να ελέγξει αν ο αδελφός που κάποτε την τρομοκρατούσε χρειάζεται να κάνει εξέταση καρδιάς, αν υπέγραψε όλα τα έντυπα που χρειάζονται υπογραφή και αν ο γιατρός τού έκανε όλες τις απαραίτητες εξετάσεις. Το ίδιο κάνει και για τα άλλα άρρωστα αδέρφια της, όσα ζουν ακόμα. Κατά τη διάρκεια της

σημερινής της επίσκεψης η Λίντσι παρατηρεί πολύ προσεκτικά τον Ντόναλντ, καθώς εκείνος περιφέρεται στους διαδρόμους. Ανησυχεί πως δεν φροντίζει αρκετά τον εαυτό του. Θέλει μόνο το καλύτερο για κείνον.

Τον αγαπάει, παρ' όλα όσα έχουν γίνει. Πώς συνέβη αυτή η μεταστροφή;

Οι πιθανότητες να υπάρχει έστω μία οικογένεια σαν αυτή, πολύ περισσότερο να παραμείνει αλώβητη για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, ώστε να την ανακαλύψει κάποιος, είναι ανυπολόγιστα μικρές. Ο ακριβής γενετικός κώδικας της σχιζοφρένειας αψηφά κάθε απόπειρα ανίχνευσης· η ύπαρξή της αναγγέλλεται, αλλά στιγμιαία μόνο, σαν σκιές που τρεμοπαίζουν στον τοίχο μιας σπηλιάς. Για περισσότερο από έναν αιώνα οι ερευνητές γνώριζαν πως ένας από τους μεγαλύτερους παράγοντες κινδύνου για σχιζοφρένεια είναι η κληρονομικότητα. Το παράδοξο όμως είναι πως η νόσος δεν φαίνεται να μεταφέρεται άμεσα από γονιό σε παιδί. Όλοι, ψυχίατροι, νευροβιολόγοι, γενετιστές, θεωρούσαν πως ο κώδικας για την πάθηση πρέπει να εντοπίζεται κάπου εκεί, αλλά δεν κατάφεραν ποτέ να τον βρουν. Και τότε εμφανίστηκαν οι Γκάλβιν, που εξαιτίας του απόλυτου αριθμού κρουσμάτων πρόσφεραν έναν μεγαλύτερο βαθμό πρόσβασης στη μελέτη της γενετικής λειτουργίας της ασθένειας απ' ό,τι θα φανταζόταν κανείς εφικτό. Είναι βέβαιο πως κανένας ερευνητής δεν εντόπισε ποτέ άλλοτε έξι αδελφούς σε μια οικογένεια – καθαρόαιμους αδελφούς, με τους ίδιους δύο γονείς και τον ίδιο κοινό γενετικό κώδικα.

Από τη δεκαετία του 1980 η οικογένεια Γκάλβιν έγινε αντικείμενο μελέτης από ερευνητές που αναζητούσαν το κλειδί της

κατανόησης της σχιζοφρένειας. Το γενετικό της υλικό αναλύθηκε από το Κέντρο Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου του Κολοράντο, από το Εθνικό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ και περισσότερες από μία μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες. Όπως με όλα τα υποκείμενα τέτοιων μελετών, η συμμετοχή των μελών της οικογένειας στις έρευνες ήταν πάντα απόρρητη. Αλλά σήμερα, ύστερα από σχεδόν τέσσερις δεκαετίες ερευνών, η συνεισφορά της οικογένειας Γκάλβιν μπορεί να αναγνωριστεί πλήρως. Δείγματα από το γενετικό τους υλικό έχουν αποτελέσει την ακρογωνιαία λίθο της έρευνας που συνεισέφερε πολύ στο να ξεκλειδωθεί η γνώση μας για την ασθένεια. Αναλύοντας το DNA της οικογένειας και αντιπαραβάλλοντάς το με γενετικά δείγματα από τον γενικό πληθυσμό, οι ερευνητές βρίσκονται στο μεταίχμιο να κάνουν σημαντικές προόδους στη θεραπεία, στην πρόβλεψη, ακόμη και στην πρόληψη της σχιζοφρένειας.

Μέχρι πρόσφατα οι Γκάλβιν είχαν πλήρη άγνοια του τρόπου με τον οποίο ενδεχομένως βοήθησαν τους άλλους – ήταν ανυποψίαστοι για το πώς η κατάστασή τους είχε δημιουργήσει σε μερικούς ερευνητές ισχυρές ελπίδες και προοπτικές. Όσα όμως έμαθε η επιστήμη χάρη σε αυτούς είναι μόνο ένα μικρό τμήμα της ιστορίας τους. Η ιστορία αυτή ξεκινά με τους γονείς τους, τη Μίμι και τον Ντον, και την κοινή τους ζωή, που άρχισε με απεριόριστες ελπίδες και αυτοπεποίθηση, για να κακοφορμίσει και τελικά να καταρρεύσει σε τραγωδία, σύγχυση και απόγνωση.

Αλλά η ιστορία των παιδιών –της Λίντσι, της αδελφής της και των δέκα αδελφών τους– πάντοτε είχε να κάνει και με κάτι άλλο. Αν η παιδική τους ηλικία ήταν η αντανάκλαση του αμερικανικού ονείρου σε έναν παραμορφωτικό καθρέφτη, η ιστορία

τους έχει να κάνει και με το τι συμβαίνει αφού η εικόνα αυτή θρυμματίζεται.

Η ιστορία έχει να κάνει με παιδιά που όταν μεγαλώνουν, εξερευνούν τα μυστήρια της ίδιας της παιδικής τους ηλικίας – που κολλάνε ξανά τα θρύψαλα των ονείρων των γονιών τους και σχηματίζουν με αυτά κάτι καινούριο.

Έχει να κάνει με το πώς ανακάλυψαν εκ νέου το ανθρώπινο στοιχείο στα ίδια τα αδέρφια τους, σε πρόσωπα δηλαδή που η πλειονότητα είχε αποφασίσει ότι είναι εντελώς ανάξια να θεωρούνται άνθρωποι.

Έχει να κάνει με το να ανακαλύπτεις, ακόμη και όταν έχει συμβεί το χειρότερο, κυριολεκτικά με κάθε τρόπο που θα μπορούσε να φανταστεί κανείς, έναν νέο τρόπο να αντιλαμβάνεσαι τι σημαίνει να είσαι οικογένεια.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΓΚΑΛΒΙΝ

ΓΟΝΕΙΣ

«ΝΤΟΝ»

ΝΤΟΝΑΛΑΝΤ ΓΟΥΪΛΙΑΜ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Κουίνς της Νέας Υόρκης στις 16 Ιανουαρίου του 1924.

Πέθανε στις 7 Ιανουαρίου του 2003.

«ΜΙΜΙ»

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΚΕΝΙΟΝ ΜΠΛΕΪΝΙ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Χιούστον του Τέξας στις 14 Νοέμβρη του 1924.

Πέθανε στις 17 Ιουλίου του 2017.

ΠΑΙΔΙΑ

ΝΤΟΝΑΛΑΝΤ ΚΕΝΙΟΝ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Κουίνς της Νέας Υόρκης στις 21 Ιουλίου του 1945.

Παντρεύτηκε την Τζιν (χώρισαν).

«ΜΑΪΚΑ»

ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΑΪΚΑ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Κολοράντο Σπρινγκς στο Κολοράντο στις 6 Ιουνίου του 1953.

Παντρεύτηκε την Αντέλ (χώρισαν), δύο παιδιά.

Παντρεύτηκε την Μπέκι.

ΤΖΕΪΜΣ ΓΚΡΕΓΚΟΡΙ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης στις 21 Ιουνίου του 1947.

Παντρεύτηκε την Κάθι (χώρισαν), ένα παιδί.

Πέθανε στις 2 Μαρτίου του 2001.

ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΚΛΑΡΚ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Γουέστ Πόιντ της Νέας Υόρκης στις 15 Νοεμβρίου του 1954.

Παντρεύτηκε την Κάθι (χώρισαν), ένα παιδί.

Παντρεύτηκε τη Ρενέ.

ΤΖΟΝ ΚΛΑΡΚ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Νόρφολκ της Βιρτζίνια στις 2 Δεκεμβρίου του 1949.

Παντρεύτηκε τη Νάνσι, δύο παιδιά.

ΤΖΟΖΕΦ ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Νοβάτο στην Καλιφόρνια στις 22 Αυγούστου του 1956.

Πέθανε στις 7 Δεκεμβρίου του 2009.

ΜΠΡΑΪΑΝ ΓΟΥΪΛΙΑΜ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Κολοράντο Σπρινγκς στο Κολοράντο στις 26 Αυγούστου του 1951.

Πέθανε στις 7 Σεπτεμβρίου του 1973.

ΜΑΡΚ ΑΝΤΡΙΟΥ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Νοβάτο στην Καλιφόρνια στις 20 Αυγούστου του 1957.

Παντρεύτηκε την Τζόαν (χώρισαν).

Παντρεύτηκε τη Λίζα, τρία παιδιά.

ΜΑΘΙΟΥ ΑΛΕΝ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Κολοράντο Σπρινγκς στο Κολοράντο στις 17 Δεκεμβρίου του 1958.

ΠΙΤΕΡ ΓΙΟΥΤΖΙΝ ΓΚΑΛΒΙΝ

Γεννήθηκε στο Ντένβερ στο Κολοράντο στις 15 Νοεμβρίου του 1960.

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΕΛΙΖΑΜΠΕΘ**ΓΚΑΛΒΙΝ ΤΖΟΝΣΟΝ**

Γεννήθηκε στο Κολοράντο Σπρινγκς στο Κολοράντο στις 25 Φεβρουαρίου του 1962.

Παντρεύτηκε τον Κρις (χώρισαν).
Παντρεύτηκε τον Γουάιλι Τζόνσον, κόρες Έλι και Σάλι.

«ΛΙΝΤΣΙ»**ΜΕΡΙ ΚΡΙΣΤΙΝ ΓΚΑΛΒΙΝ ΡΑΟΥΤΣ**

Γεννήθηκε στο Κολοράντο Σπρινγκς στο Κολοράντο στις 8 Οκτωβρίου του 1965.

Παντρεύτηκε τον Ρικ Ράουτς, γιος Τζακ, κόρη Κέιτ.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΝΤΟΝ
ΜΙΜΙ

ΝΤΟΝΑΛΝΤ
ΤΖΙΜ
ΤΖΟΝ
ΜΠΡΑΪΑΝ
ΜΑΪΚΑ
ΡΙΤΣΑΡΝΤ
ΤΖΟ
ΜΑΡΚ
ΜΑΤ
ΠΙΤΕΡ
ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ
ΜΕΡΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1951

Κολοράντο Σπρινγκς, Κολοράντο

Πότε πότε, ενώ έκανε ακόμη ένα πράγμα που ποτέ στο παρελθόν δεν είχε φανταστεί τον εαυτό της να κάνει, η Μίμι Γκάλβιν σταματούσε, έπαιρνε μια βαθιά ανάσα και σκεφτόταν τι ακριβώς την είχε οδηγήσει σε τούτη τη στιγμή. Ήταν που, ανέμελη και ρομαντική, εγκατέλειψε τις πανεπιστημιακές της σπουδές για χάρη ενός γάμου κατά την περίοδο του πολέμου; Ήταν οι εγκυμοσύνες και τα παιδιά, το ένα μετά το άλλο, δίχως καμία πρόθεση να σταματήσουν αν άφηνε την απόφαση στο χέρι του Ντον; Ήταν η ξαφνική μετακόμιση στα δυτικά, σε έναν τόπο που της ήταν τελείως άγνωστος; Όμως από όλες τις ασυνήθιστες στιγμές ίσως καμία δεν μπορούσε να συγκριθεί με εκείνη που η Μίμι –η καλλιεργημένη κόρη της τεξανής αριστοκρατίας, η οποία είχε ζήσει και στη Νέα Υόρκη– κρατούσε σφιχτά ένα ζωντανό πουλί στο ένα χέρι και βελόνα και κλωστή στο άλλο και ετοιμαζόταν να ράψει τα κλειστά βλέφαρά του.

Είχε ακούσει το γεράκι πριν ακόμα το δει. Ήταν νύχτα και ο Ντον και τα αγόρια κοιμούνταν στο καινούριο τους σπίτι, όταν ακούστηκε ένας παράξενος θόρυβος. Τους είχαν προειδοποιήσει για κογιότ και για πάνθηρες, αλλά αυτός ο ήχος ήταν διαφορετικός, ο τόνος πολύ οξύς, η αίσθησή του απόκοσμη. Το επόμενο πρωί, όταν η Μίμι βγήκε, στο έδαφος, όχι μακριά από τις λεύκες, πρόσεξε σκορπισμένα κάμποσα φτερά. Ο Ντον πρότεινε να τα πάνε σε έναν καινούριο γνώριμό του, τον Μπομπ Στάμπλερ, ζωολόγο, που δίδασκε στο Πανεπιστήμιο του Κολοράντο, σε απόσταση μιας σύντομης βόλτας από κει όπου έμεναν στο κέντρο του Κολοράντο Σπρινγκς.

Το σπίτι του γιατρού Στάμπλερ δεν έμοιαζε με κανένα από τα μέρη που ήξεραν από τη Νέα Υόρκη: μια κατοικία που ήταν και καταφύγιο για ερπετά, φίδια κυρίως, μεταξύ αυτών και ένα έξω από το κλουβί του - ένας δηλητηριώδης μοκασίνος, κουλουριασμένος στην πλάτη μιας ξύλινης καρέκλας. Ο Ντον και η Μίμι είχαν φέρει μαζί και τους τρεις γιους τους, που ήταν έξι, τεσσάρων και δύο χρόνων. Όταν ένα από τα αγόρια έκανε μια απότομη κίνηση μπροστά στο φίδι, η Μίμι στρίγγλισε.

«Συμβαίνει κάτι;» είπε ο Στάμπλερ χαμογελώντας. «Φοβάσαι πως θα δαγκώσει το μωρό σου;»

Ο ζωολόγος δεν δυσκολεύτηκε να αναγνωρίσει τα φτερά. Για χρόνια είχε χόμπι την εκπαίδευση γερακιών διάφορων ειδών. Ο Ντον και η Μίμι δεν είχαν ιδέα περί ιερακοτροφίας και στην αρχή προσποιήθηκαν ότι ενδιαφέρονται, ενώ ο Στάμπλερ τους μιλούσε γι' αυτή: Πως κατά τον Μεσαίωνα δεν επιτρεπόταν καν σε κανέναν κάτω από τον τίτλο του κόμη να έχει στην κατοχή του γεράκι πετρίτη· και πως αυτή η περιοχή του Κολοράντο ήταν ένα σημαντικό σημείο όπου φώλιαζε το γεράκι των λιβαδιών,

ένας ξάδελφος του πετρίτη το ίδιο μεγαλοπρεπής, είπε, πραγματικό κομποτέχνημα. Και τότε, σχεδόν παρά τη θέλησή τους, η Μίμι και ο Ντον διαπίστωσαν πως είχαν σαγηνευτεί, σαν να τους είχαν επιτρέψει την είσοδο σε έναν από τους σπουδαίους ιδιωτικούς κόσμους ενός τόπου με τον οποίο μόλις είχαν αρχίσει να εξοικειώνονται. Ο καινούριος φίλος τους το έκανε να ακούγεται σαν ένα είδος θρησκείας, σαν μια αρχαϊκή ασχολία που σήμερα την εξασκούσαν ελάχιστοι κρυψίνους. Ο γιατρός και οι φίλοι του τιθάσευαν τα ίδια άγρια πτηνά που κάποτε δάμαζαν ο Τζένγκις Χαν, ο Αττίλας ο Ούνος, η Μαρία Α΄ της Σκοτίας και ο Ερρίκος ο Η΄ – και μάλιστα το έκαναν σε πολύ μεγάλο βαθμό με τον ίδιο ακριβώς τρόπο.

Στην πραγματικότητα ο Ντον και η Μίμι ίσως είχαν έρθει στο Κολοράντο Σπρινγκς με πενήντα περίπου χρόνια καθυστέρηση. Εκείνη την εποχή αυτό το μέρος της Πολιτείας ήταν ένας αγαπημένος προορισμός μεταξύ άλλων για τον Μάρσαλ Φιλντ, τον Όσκαρ Ουάιλντ και τον Χένρι Γουάρντ Μπίτσερ,¹ οι οποίοι είχαν έρθει για να απολαύσουν αρκετά από τα θαύματα της αμερικανικής Δύσης. Εδώ βρισκόταν το Πάικς Πικ, η κορυφή ύψους 4.302 μέτρων, που πήρε το όνομά της από έναν εξερευνητή, τον Ζεμπουλόν Πάικ, ο οποίος δεν κατάφερε ποτέ στην πραγματικότητα να την κατακτήσει. Εκεί βρισκόταν ο Κήπος των Θεών, η επιβλητική φυσική διάταξη βράχων από ψαμμίτη, που ήταν σαν κάποιος να τους τοποθέτησε επίτηδες, με ζητούμενο την όσο πιο επιβλητική εμφάνιση, σαν τις κεφαλές στις Νήσους του Πάσχα. Και εδώ βρισκόταν το Μανιτού Σπρινγκς, όπου μερικοί από τους πλουσιότερους και πιο καλλιεργημένους Αμερικανούς έρχονταν για να υποβληθούν στις πιο σύγχρονες ψευδοεπιστημονικές θεραπείες. Αλλά την εποχή που ήρθαν ο

Ντον και η Μίμι, τον χειμώνα του 1951, το αριστοκρατικό λούστρο του τόπου είχε ξεθωριάσει εδώ και πολύ καιρό πια, και το Κολοράντο Σπρινγκς είχε γίνει ξανά ένα μαστιζόμενο από τις ξηρασίες στενόμυαλο φυλάκιο, παρά πόλη – μια τόσο δα μικρή κουκκιδίτσα πάνω στον χάρτη, ώστε όταν έγινε εκεί το διεθνές Τζάμπορι των Προσκόπων, εκείνοι που συμμετείχαν ήταν περισσότεροι από τον πληθυσμό της πόλης.

Έτσι όταν ο Ντον και η Μίμι έπεσαν τυχαία πάνω σε μια τόσο σπουδαία παράδοση, ακριβώς κάτω από τη μύτη τους –ένα χαρακτηριστικό της αριστοκρατίας και των γαλαζοαίματων εκεί ακριβώς, στη μέση του πουθενά– τους προκάλεσε μεγάλη ταραχή, τροφοδότησε το κοινό πάθος τους για την κουλτούρα, την ιστορία και τη φινέτσα. Ήταν καταδικασμένοι να κολλήσουν. Όμως χρειάστηκε αρκετός χρόνος για να γίνουν μέλη της λέσχης. Εκτός από τον γιατρό Στάμπλερ, κανένας δεν ήταν διατεθειμένος να μιλήσει στους Γκάλβιν για την ιερακοτροφία. Ήταν τόσο κλειστή ασχολία κατά τα φαινόμενα, ώστε οι συνηθισμένες ομάδες από παρατηρητές πουλιών τότε ακόμα δεν είχαν αρχίσει να ασχολούνται με τον εντοπισμό και την πατήρηση αυτών των ιδιαίτερων πτηνών.

Η Μίμι δεν μπορούσε να θυμηθεί πώς, αλλά στα χέρια του Ντον έπεσε ένα αντίτυπο του *Baz-Nama-Yi Nasiri*,² ενός περσικού συγγράμματος για την ιερακοτροφία, που είχε μεταφραστεί μόλις πριν από δύο δεκαετίες στα αγγλικά. Από αυτό το βιβλίο εκείνος και η Μίμι έμαθαν τον τρόπο να φτιάξουν την πρώτη παγίδα τους, έναν θόλο από συρματοπλεγμα, στερεωμένο σε ένα κυκλικό πλαίσιο μεγέθους χούλα χουπ. Ακολουθώντας τις οδηγίες, παλούκωσαν μερικά νεκρά περιστέρια μέσα στην παγίδα για δόλωμα, με κομμάτια πετονιάς να κρέμονται

ψηλά από το συρματοπλέγμα. Στην άκρη κάθε πετονιάς έφτιαξαν μια θηλιά, για να πιάσουν όποιο πουλί θα έπεφτε θύμα του τεχνάσματός τους.

Το πρώτο θύμα, ένα γεράκι με κοκκινωπή ουρά, πέταξε μακριά παρασύροντας μαζί ολόκληρη την παγίδα· όμως το εγγλέζικο σέτερ τους το καταδίωξε και το έπιασε. Ήταν το πρώτο άγριο πουλί που έπιανε ποτέ στα χέρια της η Μίμι. Σαν σκύλος που κυνηγά ένα πυροσβεστικό όχημα στον δρόμο, δεν είχε ιδέα τι θα έκανε αν παγίδευε κάποιο πτηνό.

Πήγε στον γιατρό Στάμπλερ με το γεράκι ανά χείρας. «Ε, λοιπόν, μια χαρά τα κατάφερες», είπε. «Τώρα ράψε κλειστά τα βλέφαρά του».

Ο Στάμπλερ της εξήγησε πως τα βλέφαρα ενός γερακιού το προστατεύουν καθώς κάνει βουτιές στον αέρα με ταχύτητες που φτάνουν τα τριακόσια είκοσι χιλιόμετρα την ώρα. Αλλά για να εκπαιδεύσεις ένα γεράκι με τον τρόπο που το έκαναν οι εκπαιδευτές γερακιών του Ερρίκου του Η', τα βλέφαρα του πουλιού έπρεπε να ραφτούν κλειστά προσωρινά. Δίχως οπτικά ερεθίσματα ένα γεράκι εξαρτάται από τη θέληση του εκπαιδευτή του - από τον ήχο της φωνής του, από το άγγιγμα των χεριών του. Ο ζωολόγος προειδοποίησε τη Μίμι: Πρόσεξε τα ράμματα να μην είναι ούτε πολύ σφιχτά ούτε πολύ χαλαρά και προσοχή να μηντσιμπήσεις με τη βελόνα τα μάτια του γερακιού. Είναι εύκολο να προκαλέσεις μεγάλη βλάβη στο πουλί. Τι είχε οδηγήσει λοιπόν τη Μίμι σε αυτή ακριβώς τη στιγμή;

Ήταν τρομοκρατημένη, όμως όχι και εντελώς απροετοίμαστη. Η μητέρα της σχεδίαζε και έραβε φορέματα στη Μεγάλη Ύφεση -μέχρι που είχε ανοίξει και δική της επιχείρηση- και είχε φροντίσει η κόρη της να μάθει αρκετά πράγματα. Όσο

πιο προσεκτικά μπορούσε, η Μίμι ξεκίνησε τη διαδικασία στην άκρη κάθε βλεφάρου, το ένα μετά το άλλο. Όταν είχε τελειώσει, έπιασε τις μακριές άκρες των κλωστών και στα δύο μάτια, τις έδεσε μεταξύ τους και τις έκρυψε στο φτέρωμα στην κορυφή του κεφαλιού του πουλιού, ώστε να μην μπορεί να τις κόψει με τα νύχια του.

Ο Στάμπλερ έδωσε συγχαρητήρια στη Μίμι για τη δουλειά της. «Τώρα», είπε, «πρέπει να το κρατήσεις δεμένο στο χέρι σου για σαράντα οχτώ ώρες».

Η Μίμι δίστασε. Πώς θα κυκλοφορούσε ο Ντον με ένα τυφλωμένο γεράκι στον καρπό του στους διαδρόμους της Αεροπορικής Βάσης Εντ, όπου ήταν αξιωματικός εσωτερικής ενημέρωσης; Πώς θα έπλενε τα πιάτα η Μίμι, πώς θα φρόντιζε τα τρία μικρά αγόρια της;

Μοιράστηκαν τη δουλειά. Η Μίμι ανέλαβε τις ημέρες και ο Ντον πήρε τα βράδια, στις βάρδιες του αργά τη νύχτα στη βάση, οπότε έδενε το πουλί σε μια καρέκλα στην αίθουσα όπου πενούσε τον περισσότερο χρόνο του. Μία φορά μόνο μπήκε ένας ανώτατος αξιωματικός, κάτι που έκανε το γεράκι να προσπαθήσει να πετάξει μακριά πανικόβλητο. Μαζί του πέταξαν στον αέρα και κάμποσα απόρρητα έγγραφα. Ο Ντον έγινε θέμα κουτσομπολιού έπειτα απ' αυτό.

Στο τέλος όμως αυτών των σαράντα οχτώ ωρών η Μίμι και ο Ντον είχαν καταφέρει να εξημερώσουν ένα γεράκι. Τους κατέκλυσε μια απέραντη αίσθηση επιτυχίας. Είχαν αποδεχτεί τον άγριο, φυσικό κόσμο, αλλά ταυτόχρονα τον είχαν θέσει και υπό τον έλεγχό τους. Το να δαμάζουν αυτά τα πουλιά ήταν συχνά σκληρό, βασανιστικό. Αλλά με συνέπεια, αφοσίωση και πειθαρχία ήταν και απίστευτη επιβράβευση.